

Реалізація другої визначеної організаційно-педагогічної умови передбачала надання кожному вчителю індивідуальної науково-методичної підтримки з боку адміністрації школи, керівників методичних об'єднань, психолога в реалізації ним моніторингової діяльності. Зокрема, для педагогів проводились індивідуальні консультації з метою уточнення змісту розроблених ними моніторингових програм, а також покращення окремих моніторингових операцій. Представниками методичної служби здійснювалося також систематичне відвідування уроків з різних навчальних предметів, що давало можливість проведення комплексного аналізу готовності вчителів до реалізації моніторингу навчальних досягнень старшокласників.

Для визначення ефективності експериментальної роботи в процесі дослідження було обрано такі критерії й показники: рівень сформованості готовності вчителя до проведення моніторингу навчальних досягнень учнів (рівень сформованості відповідних знань; рівень сформованості вмінь, необхідних для проведення цього моніторингу), рівень навчальних досягнень старшокласників (сформованість досвіду пізнавальної діяльності, досвіду емоційно-ціннісних відношень і досвіду творчої діяльності).

Висновки. Як свідчать результати експериментальної роботи, реалізація визначених організаційно-педагогічних умов дійсно забезпечила підвищення рівня сформованості готовності учителів до проведення моніторингу вказаного виду, а як наслідок – і загального рівня навчальних досягнень учнів старшої школи. Це підтверджує правильність висунутого в дослідження припущення. У подальшому планується на основі матеріалів дослідження розробити методичні рекомендації для вчителів старшої школи.

Література

1. Гирба Е. Ю. Организационно-педагогические условия мониторинга образовательного процесса в современной школе: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Е. Ю. Гирба. – М., 2008. – 180 с.
2. Матрос Д. И. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга / Д. И. Матрос, Д. М. Полев, Н. Н. Мельникова. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – 127 с.
3. Мусина В.Е. Педагогический мониторинг учебных достижений школьников в деятельности учителя : 13.00.01 / В. Е. Мусина. – Белгород, 2009. – 196 с.
4. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 863 с.

РОЗВИТОК УМІВ ВИЯВЛЯТИ НЕГАТИВНІ ПРОЯВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УДК 659.3:378

Василенко О.П.

У даній статті автором розглядаються негативні прояви інформаційних впливів, як нагальна проблема суспільства (зокрема, фахівців інженерно-технічних спеціальностей). Подано най-

розповсюдженіші інформаційні впливи та канали їх поширення, зазначено шкоду, яку вони завдають людям.

Ключові слова: інформаційні впливи, реклама, неправда, обман, маніпуляція.

РАЗВИТИЕ УМЕНИЙ ВЫЯВЛЯТЬ НЕГАТИВНЫЕ ПРОЯВЛЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ВОЗДЕЙСТВИЙ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Василенко Е. П.

В данной статье автором рассматриваются негативные проявления информационных воздействий, как насущная проблема общества (в частности, специалистов инженерно-технических специальностей). Представлены наиболее распространенные информационные воздействия и каналы их распространения, указан вред, который они наносят людям.

Ключевые слова: информационные воздействия, реклама, неправда, обман, манипуляция.

DEVELOPMENT OF SKILLS TO DETECT SIGNS OF NEGATIVE INFORMATION INFLUENCES THE FUTURE OF ENGINEERS AND TECHNICIANS

Vasilenko O. P.

In this article the author dealt with the negative implications of information influences how urgent the problem of society (including professional engineers and technicians). Filed most common effects of information and channels of distribution, described the damage it inflicts on people.

Keywords: information effects, advertising, lies, deceit, manipulation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Демократизація суспільства, зростання інформаційної активності й споживання викликали до життя нове визначення інформаційних технологій як засобів керування суспільною свідомістю. До таких засобів відносять виборчі та рекламні технології, нейро-лінгвістичне програмування, політичні й інші технології в соціальній сфері [1].

Сучасна наука розробила великий арсенал масових інформаційних впливів на людину. Без цих впливів на нинішньому етапі розвитку суспільства, очевидно, обійтися неможливо. Спеціальними впливами можуть бути охоплені як усі шари суспільства, так і, селективно, окремі його групи. Сьогодні активно застосовуються ще повною мірою неусвідомлені суспільством спеціальні методи вкорінення у підсвідомість громадян потрібної інформації у вигляді настирливої реклами й інших інформаційних впливів [6, С. 4].

Аналіз останніх досліджень. Погоджуючись із думкою І. Єршової-Бабенко [4, с. 224], що „існуючі сьогодні інформаційні потоки вимагають від фахівця формування принципово нових якостей мислення”, адже за тверджен-

ням І. Зязюна: „Лавиноподібний розвиток інформаційних технологій змінює спосіб життя і систему цінностей, вимагаючи пріоритетів у виробництві інформаційного продукту” [5, с. 71].

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, одним із розповсюджених інформаційних впливів на сучасному етапі розвитку нашої держави є реклама. Це обумовлено її поширеністю та нав'язливістю (інколи неможливо її уникнути – зовнішня реклама, реклама під час трансляції телепередач чи прихована реклама в художніх фільмах (головний герой уживає продукти певної торгової марки тощо) та ін.). Шляхами поширення реклами є:

- ЗМІ (преса, телебачення, радіо, кіно, інтернет);
- зовнішня (щити, плакати на вулицях, будівлях; надписи на транспорті, плакати в метро, „рядок, що біжить”);
- у місцях продажу товару (вітрини, вивіски, упаковка);
- сувенірна продукція (календарики, блокноти, папки, авторучки і т.д.);
- поштові розсилання чи роздавання на вулицях (буклети, проспекти, листівки тощо) та електронні розсилання (спам).

Ми погоджуємось з науковцями [6, с. 4] які стверджують, що інформаційні впливи, ймовірно, можуть спричинити значну шкоду здоров'ю населення; тому актуальним є питання про спрямовану фільтрацію таких впливів; це питання поки що не вирішене й потребує пильної уваги держави та громадськості. Однак у тому, що „поки що ці впливи мають хаотичний і некерований характер”, погодитися складно.

Як аргумент наведемо приклад, пов'язаний із ставленням людей до власного здоров'я (як більш об'єктивний – стосується більшості людей). З різноманітної реклами відомо про велику шкідливість для здоров'я людини збільшення рівня холестерину в крові та корисність регулярного вживання статинів (ліки з концентрованим антихолестериним спрямуванням [9, с. 30]). Однак останні дослідження фахівців свідчать про інше:

– „організм людини фізіологічно й біохімічно є настільки точно й тонко скоординованою системою, що тривале втручання в той або інший природний життєвий процес не може залишитися без різноманітних, часто несподіваних наслідків. Статини діють на печінку, інгібуючи деякі ферменти холестеринового обміну. Від цього на якийсь строк виграють кровоносні судини в людей із сидячим способом життя й помірним і сильним ожирінням. Але в остаточному результаті це втручання у фізіологічну систему, стаючи постійним, порушує набагато більш складні розумові здатності людей у більш пізньому віці [8];

– фахівці Нідерландів і Франції зробили такий логічний висновок: холестерин в осіб старшого віку відіграє життєво корисну роль, бо стимулює всю імунну систему і цим відчутно підвищує стійкість до різноманітних інфекцій, а також зменшує ймовірність початку канцерогенних процесів [9, с. 30];

– нестача холестерину у крові підвищує рівень смертності. Такого висновку дійшли японські вчені. Відомо, що тим, у кого показники холестерину занадто високі, загрожує атеросклероз, але боротися з цим треба обережно. Адже знижений вміст у крові цієї речовини збільшує вірогідність виникнення раку і зараження інфекційними захворюваннями, погіршує роботу головного мозку. Холестерин дає можливість засвоювати жирну їжу.

Спостерігаючи за добровольцями, дослідники встановили, що в тих, у кого концентрація холестерину на децилітр крові була істотно менше 160 – 199 мг, смертність була вищою у півтора раза [7, с. 17].

– за дослідженнями Ж. Медведєва [8], статини та інші подібні ліки незамінні для осіб з певною і вже добре відомою генетичною хворобою (0,2% мешканців розвинених держав), але вони однозначно шкідливі для абсолютної більшості не лише молодих громадян, а й осіб „третього” віку.

Однак зазначене не турбує ті фармакологічні компанії, які роблять і продають статини: світова торгівля ними у 2007 році перевищила 40 мільярдів доларів; ... у США у 2003 році вартість спожитих ліків перевищила вартість спожитих продуктів” [8].

Методами реклами є: в пресі – аргументація та переконання; на телебаченні ефект сугестії (процес впливу на психіку людини, пов’язаний зі зниженням свідомості та критичності при сприйнятті змісту, який не потребує ні розгорнутого логічного аналізу, ні оцінки). Сила впливу залежить від наочності, доступності, образності та лаконічності інформації. Ефект зростає, коли нав’язувана продукція навіюється, відповідає потребам і інтересам телеглядачів [3, с. 29-30].

Ураховуючи, що реклама направлена на те, щоб активно вникнути в психіку потенційного споживача, привернути його увагу, розбудити бажання, підштовхнути до вигідних для рекламодавців дій [3, с. 28], значна кількість її виробників не хештує використання різноманітних обманів чи маніпуляцій. Наприклад, у рекламі кондиціонерів – забезпечує охолодження повітря в приміщенні 20 м². Але ж він охолоджує повітря, яке вимірюється в м³ (об’єм); різноманітні акції та ін.

Діяльність людей даних професій носить яскраво виражений комунікативний характер, оскільки:

1) передбачає встановлення контактів шляхом спілкування практично у всіх сферах життєдіяльності: соціально-економічній, духовній, морально-політичній та ін.;

2) пов’язана з підготовкою і проведенням переговорів, встановленням ділових і компетентних взаємостосунків з партнерами;

3) спрямована на досягнення взаєморозуміння у всіх ситуаціях спілкування: ділового, дружнього, сімейно-побутового, світського та ін.

Аналіз наукових джерел [1, 2, 4, 6 та ін.], дані опитувань та власний досвід свідчить, що практично всі фахівці інженерно-технічних спеціальностей (і не тільки) постійно піддані негативним проявам інформаційного впливу. Ці дані дозволили нам виокремити основні прояви означеного впливу та визначити форми, вид і способи їх поширення (див. табл. 1).

Варто зазначити, що таке визначення форм негативних проявів є досить умовним, адже в маніпуляційних діях як правило присутні обман/брехня, а подача неправдивої інформації до адресата може бути здійснена за допомогою різноманітних маніпуляцій тощо.

Таблиця 1
Основні негативні прояви інформаційного впливу та форми, вид і способи їх поширення

№ п/п	Негативні прояви	Форми	Вид	Способи поширення
1	<i>Неправда</i>	<ul style="list-style-type: none"> – присвоєння кому-небудь чи чомусь різноманітних якостей; – чиста вигадка; – перекручування; – підміна понять; – перебільшення; – підтасовка фактів; – фабрикація подій; 	<ul style="list-style-type: none"> – пропаганда; – дезінформація; – кривотолки; – плітки/чутки; – доноси; – обмови; – наклепи; – розіграші 	<ul style="list-style-type: none"> – ЗМІ; – реклама; – політичні діячі; – професійне спілкування; – суспільне спілкування
2	<i>Обман</i>	<ul style="list-style-type: none"> – за допомогою напівправди; – посередництвом правди 		
3	<i>Маніпуляція</i>	<ul style="list-style-type: none"> – організаційно-процедурні; – психологічні; – логічні 		

Найбільш поширеними каналами, за якими здійснюється інформаційний вплив на людину на сучасному етапі розвитку держави нами визначено:

- *вербальні* – словесна інформація, що передається адресатові через спілкування (професійне, соціальне), теле- та радіомовлення, інтернет;
- *друкована продукція* – різноманітна текстова інформація, емблеми, символи, знаки та ін.;
- *невербальні* – інформація, що отримується внаслідок спостереження за „мовою тіла” людини (емоції, поза, жести, міміка та ін.).

Також ми не виключаємо, що в недалекому майбутньому ціленаправлені інформаційні впливи будуть спрямовані по всіх можливих каналах (через усі без винятку органи відчуття людини).

Висновки і перспективи. На нашу думку, наявність спланованого та керуваного інформаційного впливу, основаного на елементарному обмані, в даному випадку, очевидна.

Отже, погоджуємося з Н. Вукіною [2], що існує принаймні три причини, чому саме тепер необхідно розкрити сутність негативних інформаційних впливів.

1. Ми користуємося мовою, яка часто є маніпулятивною і шкідливою. Ми мислимо стереотипами, говоримо стереотипами, інколи не замислюємося над значенням слів, які використовуємо.

2. Усі ЗМІ контролюються або великими корпораціями або політиками, які маніпулюють нашими поглядами.

3. Інтернет, цей „середньовічний ярмарок не відфільтрованих послань”, як його назвав Ч. Темпл, усе частіше стає для нас основним джерелом інформації.

У рекламі, як методи впливу на індивідуальну та масову свідомість, застосовують різні психологічні ефекти, стимули, що запускають механізми формування умовного рефлексу ... Суспільству залежності його членів обходяться дорого. Згідно з даними медичної статистики, залежності вбивають набагато більше людей, ніж усі війни та злочинці разом узяті. Вони відбирають у людей найдорожче — час, життя й енергію, здоров'я, заважають розвиватися, стоять на шляху здійснення заповітних бажань [3, с. 30].

Список літератури

1. Бритков В. Информационные технологии в национальном мировом развитии [Электронный ресурс] / В. Бритков, С. Дубовский // Общественные науки и современность. — 2000. — № 1. — («ПСИ-ФАКТОР»: информационный ресурсный центр по практической психологии). — Режим доступа: <http://www.psyfactor.org/infmanipulat.htm>.

2. Вукіна Н. В. Критичне мислення : як цьому навчати : науково-методичний посібник / Вукіна Н. В., Дементівська Н. П., Сущенко І. М. : за наук. ред. О. І. Пометун. — Х. : СПДФО Тимофєєв М. П., 2007. — 190 с.

3. Денисенко Л. Реклама в нашому житті / Людмила Денисенко // Науковий світ. — 2008. — № 8. — С. 28-30.

4. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетические стратегии человеческой деятельности. (Концептуальная модель) : монография / Ирина Викторовна Ершова-Бабенко. — В. : NOVA KNYGA, 2005. — 360 с.

5. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія / Іван Андрійович Зязюн. — Київ : [б. в.] ; Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. — 608 с.

6. Кальниш В. 25-й кадр й інші технології впливу на підсвідомість / В. - Кальниш, В. Петрик, М. Галамба // Науковий світ. — 2007. — № 10. — С. 4.

7. Мало холестерину небезпечніше, ніж багато // Науковий світ. — 2008. — № 7. — С. 17.

8. Медведев Ж. А. Холестерин наш друг или враг? [Электронный ресурс] / Жорес Медведев // Наука и жизнь. — 2008. — № 1. — Режим доступа: <http://www.nkj.ru/archive/articles/12675/>.

9. Тарутіна З. Хімічно-лікарсько-побутові безпеки і загрози / Зінаїда Тарутіна, Костянтин Корсак // Науковий світ. — 2009. — № 1. — С. 28-30.

МОДЕЛЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЙ ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ, ЩО РЕАЛІЗУЮТЬСЯ У ПРОАКТИВНОМУ КОПІНГУ

УДК 159.923: 316.625

Бірон Б.В.

Пропонується модель дослідження функцій особистісних ресурсів у проактивному копінгі. Всі компоненти моделі базуються на теоретичних положеннях психології копінгіу і даних різних емпіричних досліджень. Вважається, що ресурси опосередковують